

Список використаних джерел:

1. Державна служба якості освіти України. (2023). Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2022/2023 навчальному році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/yakist-osvity-v-umovah-viyny-web-3.pdf>
2. Вакуленко, Т., Гриневич, Л., Лінник, О. та ін. (2021). Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи. Київ: ТОВ “АКМЕ ГРУП”. <https://reosvita.org/wp-content/uploads/2021/12/dorozhnya-karta-vprovadzhennya-reformy-nova-ukrayinska-shkola-v-5-12-klasah-doorpraczovano.pdf>
3. Міністерство освіти і науки України. (2016). Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrayinska-shkola-compressed.pdf>
4. CEDOS, savED (2023). Війна та освіта: Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/ua-saved_overview-report-2022-web.pdf
5. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022). Overview of the current state of education and science in Ukraine in terms of russian aggression (as of December 2022) <https://drive.google.com/file/d/1wLmm2ongB9HNRIrQHqSdVrBsHECTNruV/view>

Марина Гриньова

*доктор педагогічних наук, професор
ректор Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка*

Олена Жданова-Неділько

*доктор педагогічних наук, професор
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*

ДИДАКТИЧНІ ІНТЕРАКЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Ключові слова: вища освіта, освітній простір, інтеграція освітнього простору, здобувач вищої освіти, особистісно-професійний розвиток, дидактичний процес, територіальні громади

Період навчання у закладі вищої освіти має для студента кілька поєднаних сенсів, реалізація яких дозволить йому завершити освітній процес не лише фахівцем у своїй галузі, а й особистістю, спроможною

встановлювати продуктивні взаємозв'язки на різних рівнях професійної взаємодії. Аби так сталося, необхідно, щоб щодо студента впродовж його навчання реалізувалася концепція цілісного освітнього простору, близько дотичного до простору майбутньої професійної діяльності.

Феномен освітнього простору, і насамперед по відношенню до вищої освіти, розглядається сьогодні в контексті глобалізаційних, євроінтеграційних процесів, і водночас із урахуванням закономірностей формування професійного шляху окремої людини, що нині має змогу реалізувати свій професійний потенціал не лише на батьківщині, а й за її межами, здобуваючи для цього певні передумови в період навчання. Ці можливості актуалізував Закон України “Про вищу освіту”, який декларує “поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях” [1]. Положення щодо академічної мобільності здобувачів вищої освіти відкрили перед молоддю перспективи, що сприяли формуванню і реалізації намірів реалізувати свій професійний потенціал у більш сприятливих обставинах, на що людина в демократичному світі, звісно, має право.

Водночас, сьогодні українській вищій школі необхідно докладати зусиль для інтеграції продуктивного внутрішнього освітнього простору країни, який зазнає певної деструкції під впливом, з одного боку, освітніх втрат останніх років, зумовлених епідемією COVID-19 і пов'язаними з нею карантинними заходами, а згодом – умовами воєнного часу, а з іншого – трансформаціями світогляду багатьох наших співвітчизників, для яких Україна перестала бути територією безпеки не лише у зв'язку зі збройною агресією сусідньої держави (що цілком зрозуміло), а й з огляду на незрозумілість перспектив для бажаного рівня власної життєорганізації. Фактично, ми опинилися в ситуації, коли значна частина випускників загальноосвітніх шкіл, навіть вступаючи до вітчизняних ЗВО, проектує своє подальше особисте і професійне життя без урахування власної причетності до перспектив повоєнного розвитку нашої країни, який, звичайно, не гарантує для населення швидкого і всебічного благополуччя, проте є необхідним для збереження України як країни з високим соціально-економічним потенціалом та багатими культурними ресурсами, що окреслюють національну унікальність нашого народу.

Тому сьогодні перед вищою освітою стоїть завдання сформуванню і майбутніх фахівців відчуття спорідненості з батьківщиною не лише як із територією проживання, а і з територією подальшої професійної самореалізації водночас у духовно-моральному та професійно-діяльнісному аспектах. Поставлена мета має досягатися через створення множинних зв'язків студентів із освітнім простором, у якому передбачене закладення

основ їхнього професійного становлення і який, існуючи об'єктивно, повинен набути і достатньо повного суб'єктивного осмислення.

На сьогодні існує чимало визначень освітнього простору. Ми спираємося при його трактуванні на думку А. Цимбалару, згідно з якою педагогічний простір – це “педагогічна реальність, у якій відбувається зустріч, взаємодія, осмислення і пізнання особистістю (подія) оточуючих її елементів-носіїв культури (освітнього середовища), що забезпечує суб'єктивізацію і прогресивний розвиток об'єктів (фігурантів і предметів)” [2, с. 45]. По відношенню до освітнього простору вищої школи варто додати, що ми включаємо до його складу досить широку сукупність об'єктів, які можуть бути педагогічно інтерпретовані в контексті освітніх завдань ЗВО і в такій інтерпретації стати чинником впливу на формування особистісно-професійних характеристик майбутнього фахівця.

Зв'язки, про які ми говорили вище, поєднують у собі когнітивний, ціннісний та діяльнісний аспекти, тобто їхнє встановлення можливе лише в певних формах діяльності, яка має в практиці здобувача освіти певне когнітивне забезпечення та аксіологічне значення, вмотивовуючись у контексті того вибору, який здобувач освіти здійснив шляхом вступу до відповідного ЗВО. Найбільш очевидним представленням такої діяльності є навчання, що втілює в собі широкий спектр дій, від присвоєння інформації на репродуктивному рівні до її продукування шляхом генерування творчих ідей та дослідницької діяльності.

Дидактичний процес у сучасній освіті давно вже не зводиться до інтеракції “викладач–студент”, проте ми досить далекі від думки, що згадані дії студент спроможний у повному обсязі здійснювати без педагогічного супроводу, який сьогодні стрімко набуває нових видів і форм. Зокрема, саме педагог має належну компетентність у доборі, систематизації та педагогічно доцільному представленні тих компонентів освітнього простору, які для здобувача освіти спроможні окреслити, як перспективу, простір їхньої особистісно-професійної самореалізації. Завданням педагога є забезпечити освоєння студентами майбутньої професійної реальності не тільки засобами навчальної чи виробничої практики (яка теж повинна мати в своїй основі сформовану готовність до навчальної взаємодії з працівниками базової організації), а й шляхом включення до змісту занять інтерактивних компонентів, безпосередніх чи онлайн-зустрічей із стейкхолдерами, випускниками освітньої програми, представниками місцевих адміністрацій. Так само в онлайн-режимі успішно проходять міні-екскурсії, що заздалегідь знайомлять студентів з можливою базою практик, перспективами працевлаштування як у межах територіальної громади, так і поза нею, формують реальне бачення варіативності професійної діяльності та готують тим самим до вибору і опанування її спеціалізованих елементів.

Практика співробітництва з місцевими громадами, що притаманна Полтавському національному педагогічному університету імені В. Г. Короленка, є плідним підґрунтям для розширення меж дидактичного процесу поза фізичне середовище закладу освіти і для прилучення до нього провідних фахівців галузей, кадрове забезпечення яких здійснює університет (освіта, освітній, проєктний та інноваційний менеджмент, екологія, культурологія та ін.).

Окрім суто освітньої цінності, такі дидактичні прийоми сприяють формуванню у здобувача освіти достатньо широких горизонтів власної причетності до життя громади, регіону, країни. Вчорашній випускник школи переживає власну професійну суб'єктивацію, відбувається усвідомлення того, що навіть на етапі здобуття професійної освіти він уже має безпосереднє відношення до обраної галузі, вступаючи в діалог із фахівцями, відстежуючи і аналізуючи проблеми її розвитку, наукового й технічного забезпечення, наявні тенденції, та все більш свідомо розглядаючи себе в якості фахівця, що має набути в ході навчання відповідних компетентностей. Не суперечачи перспективам формування можливостей для подальшого навчання чи працевлаштування в інших країнах, застосування систематичних дидактичних інтеракцій у контексті вітчизняної професійної сфери бачаться нами важливими для збереження людського капіталу України.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту. Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004, чинна редакція від 28.05.2023). Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Цимбалару А. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. Український педагогічний журнал. 2016. № 1. С. 41-50.

Неля Кузнецова

кандидат педагогічних наук, доцент

КЗВО “Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради”

ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У АКсіОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Ключові слова: академічна доброчесність, учасники освітнього процесу.

Сутність проблеми, стан її дослідження. Академічна доброчесність визначається, як один із пріоритетів у Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022-2032 роки, при цьому академічна доброчесність